TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20957
Tarih : 2 .11.2026

- 52400

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA**

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

**Serhat EREN**

**Diyarbakır Milletvekili**

Türkiye'de gıda perakendeciliğinde büyük zincir marketlerin artan ekonomik gücü, küçük üreticiler ve tedarikçiler açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır. Büyük perakende şirketlerinin satın alma gücü ve ticari koşulları belirleme kapasitesi karşısında küçük üreticiler, artan maliyetler ve finansman güçlükleri nedeniyle dezavantajlı konumda bulunmaktadır. Bu durum, üreticilerin gelirlerini ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir.

Zincir marketlerin tedarikçilerden çeşitli adlar altında ücret ve kesinti talep etmesi, ödeme sürelerini uzatması, ürün iadeleri ve tek taraflı sözleşme değişiklikleri gibi uygulamalar küçük işletmeler üzerinde ekonomik baskı oluşturabilmektedir. Özellikle kısa sürede bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinde ödemelerin gecikmesi, üreticilerin işletme giderlerini karşılamasını ve yeni üretim dönemine hazırlanmasını güçleştirmektedir.

Ticaret Bakanlığı, 8 Temmuz 2025 tarihinde yaptığı açıklamada, küçük ölçekli üretici ve tedarikçilerden çiğ süt alımı yapan dört büyük şirkete haksız ticari uygulamalar nedeniyle toplam 58,3 milyon TL idari para cezası uygulandığını duyurmuştur. Söz konusu denetimlerin, üreticilerin karşılaştıkları haksız uygulamalar ve ödeme gecikmelerine ilişkin şikâyetler üzerine başlatıldığı belirtilmiştir.

Bakanlığın İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından 8 Nisan 2026 tarihinde ilgili meslek kuruluşlarına gönderilen yazıda da sebze ve meyve ticaretinde yasal ödeme sürelerine uyulmadığı, mevzuata aykırı prim ve bedeller alındığı ve ürün iadeleri yapıldığı yönündeki şikâyetlere dikkat çekilmiştir. Yazıda, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 5957 sayılı Kanun kapsamındaki yükümlülükler hatırlatılarak sektör temsilcilerinin uyarılması istenmiştir.

**Bu kapsamda:**

1. Bakanlığınız tarafından 2024, 2025 ve 2026 yıllarında zincir marketlerin üretici ve tedarikçilere yönelik haksız ticari uygulamaları kapsamında kaç denetim gerçekleştirilmiş, kaç işletmede ihlal tespit edilmiş ve toplam ne kadar idari para cezası uygulanmıştır?
2. Söz konusu yıllarda zincir marketlerin tedarikçilerden mevzuata aykırı biçimde raf bedeli, reklam katkı payı, kampanya katılım bedeli, ürün iade bedeli ve benzeri ücretler talep etmesine ilişkin kaç şikâyet alınmıştır? Bu şikâyetlerin kaçı yaptırımla sonuçlanmıştır?

3. Bozulabilir tarım ve gıda ürünlerinin alımında yasal ödeme sürelerine uyulup uyulmadığı hangi yöntemlerle denetlenmektedir? Son üç yılda ödeme sürelerinin ihlal edilmesi nedeniyle kaç işletmeye ne tutarda idari para cezası uygulanmıştır?
4. Temmuz 2025'te süt sektöründe dört büyük şirkete uygulanan toplam 58,3 milyon TL idari para cezasına konu olan ihlaller nelerdir? Bu şirketlerde daha sonra gerçekleştirilen denetimlerde benzer ihlaller tespit edilmiş midir?
5. İç Ticaret Genel Müdürlüğünün 8 Nisan 2026 tarihli yazısında belirtilen ödeme gecikmeleri, mevzuata aykırı prim ve bedeller ile ürün iadelerine ilişkin şikâyetler kapsamında kaç işletme hakkında inceleme veya denetim yapılmıştır? Bu işlemler sonucunda hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
6. Büyük perakende şirketlerinin tedarikçilerle yaptığı sözleşmelerde tek taraflı değişiklik, sipariş iptali, zorunlu indirim, mevzuata aykırı ürün iadesi ve kampanya maliyetlerinin tedarikçiye yüklenmesi gibi uygulamaların önlenmesi amacıyla hangi denetim mekanizmaları işletilmektedir?
7. Küçük üreticilerin büyük zincir marketlerle ticari ilişkilerinde karşılaştıkları haksız uygulamaları bildirebilecekleri, başvurularının gizliliğinin korunacağı ve ticari ilişkilerinin zarar görmesinin önleneceği özel bir şikâyet mekanizması bulunmakta mıdır? Bu konuda yeni bir düzenleme planlanmakta mıdır?
8. Zincir marketlerin üreticilerden yaptıkları alımlarda üretim maliyetlerinin altında fiyat belirlenmesini ve ekonomik açıdan güçlü alıcıların pazarlık üstünlüğünü kötüye kullanmasını önlemeye yönelik herhangi bir düzenleme veya çalışma bulunmakta mıdır?
9. Üretici kooperatiflerinin ve küçük tarımsal işletmelerin zincir marketlerle daha adil ticari koşullarda sözleşme yapabilmesi ve pazarlık güçlerini artırabilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından hangi destekler sağlanmaktadır?
10. Diyarbakır'da faaliyet gösteren küçük üretici, tarımsal kooperatif ve gıda tedarikçilerinin zincir marketlerle ticari ilişkilerinde karşılaştıkları ödeme gecikmeleri, haksız kesintiler ve sözleşme koşullarına ilişkin 2024, 2025 ve 2026 yıllarında Bakanlığınıza kaç başvuru yapılmıştır? Bu başvurular kapsamında hangi işlemler gerçekleştirilmiştir?